

Kartlegging av bygningstilstand på Stølsvidda

Anne Marit Noraker og Odd Arne Rudi

Valdresmusea – 2020

Om rapporten

- Oversiktskartlegging av verdifulle og utsette bygningar og bygningsmiljø på det utvalde kulturlandskapet Stølsvidda i Valdres.
- Formålet: Gi betre grunnlag for å prioritere støtte til istandsettingstiltak.
- På oppdrag frå styringsgruppa i UKL stølsvidda

Bygningstypar som er i ferd med å bli borte

- eldre sel med tydelege spor etter gamal byggeskikk
- dei minste uendra sela frå 1900-talet
- kokehus, mjølkeramper, mjølkeavkjølingar, buer og utedoar frå 1900-talet
- løer
- småfjøs og stallar
- fjøs frå alle periodar
- eldre naust

Todelt sel med mjølkebu i ei lengde – eit fråflytta og eit i bruk

Tredelte sel i ei lengde
(sel og mjølkebu med skut i midten)

Sel i fire-fem lengder (skut, sel, mjølkebu, fjøs)

Sel og fjøs i same lengde

Todelt sel med utbu (sel/mjølkebu/utbu)

Sel med to inngangar

Ristestølen frå 1900-talet – med det minste selet

Endring etter behov

Kokehus

Kokehus

Mjølkebuer og vedskålar

Mjølkeavkjølingar og -ramper

Utedoar

Stallar

Fjøs i ei lengde

Bordkledte tømmerfjøs

Måla, bordkledte tømmerfjøs

Fjøs i reisverk

Utbygging etter behov

Arklåvar og dobbeltlør

Lange løer

Løer med skut

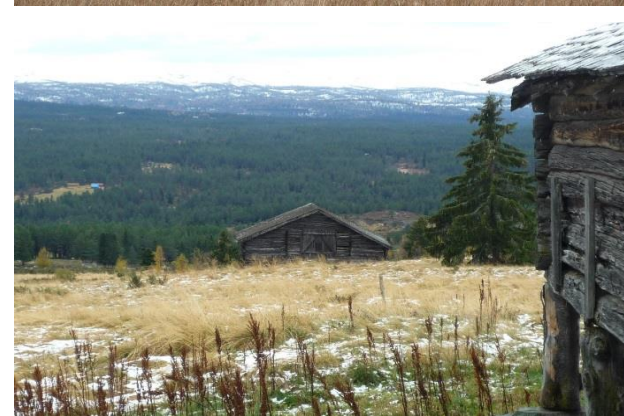

Små løer

Låvar i reisverk

Naust

Anna taktekking

Stein som byggemateriale

Gjerder av tre

Bygningshistorisk best bevara stølslag:

- Breiset, Hermannstølen, Gjølmyr og Menka (Svennes sameige)
- Gauklie, Tyrishølt, Fjellstølen (Ulnes sameige)
- Kvitehaugen, Strø, Nørre Trøllhøvd, Grønsenn og Råstølen (Vestre Slidre statsalmenning)

Interessante bygg sortert etter type

- 1 støl med sel med fjøs, skut, mjølkebu og sel i ei lengde
  - 1 støl med «minisel», skåle og fjøs
  - 1 støl med uendra sel og stall
  - 1 arklåve
  - 2 dobbeltløer
  - 3 mjølkeavkjølingar?
  - 7 reisverk-låvar
  - 8 stallar
  - 10 småfjøs
  - 16 kokehus
  - kring 60 mjølkebuer og skåler
  - få naust
-
- kring 100 løer frå ulike periodar
  - kring 150 interessante sel – men svært få er uendra
  - kring 150 interessante fjøs – står i fare for å bli borte

VESTRE SLIDRE STATSALMENNING (20-30 stølslag)	
Kvitehaugen og Flikja	Høg
Strø	Høg
Nørre Nøse, Sandbu og Svult	Middels
Ristegilen	Middels til høg
Gilastølene	Middels
Jomssyndin	Låg til middels
Nørre Trøllhøvd	Høg
Sørre Trøllhøvd	Middels
Grønsenn	Høg
Jaslangen	Middels
Baklie	Middels
Bukono	Middels
Hanafjorden	Middels
Svenskin og Budøddin	Middels
Nøsen og Flisøyne	Middels
Rensenn	Middels
Grøneli	Låg til middels
Faukestølen og Flyin	Middels
Råstølen	Høg
Kinnhølt	Middels
Krististølen	Middels
Kvålstølane og Bjødnhøvd	Middels
Murkelie	Middels
Røvsalin	Låg til middels

SVENNES SAMEIGE (7 stølslag)	
Breiset	Høg
Liaset	Middels
Hermannstølen	Høg
Fløten	Middels
Brattstølen	Middels
Gjølmjør	Høg
Menka	Høg

ULNES SAMEIGE (10 stølslag)	
Furuset	Middels
Langestølane	Middels
Geitryggen, Naustdokken og Feten	Middels
Revulen	Middels
Brattåsen	Middels
Valtjednstølen	Middels
Gauklie	Høg
Tyrishølt	Høg
Fjellstølen	Høg
Nystølen (Rognås Nystøl)	Låg

Stølshusa gir

- ei inngang til å forstå livet slik det var, i Valdres spesielt og Noreg generelt
- eit bilete på eit nøysamt liv der folk laut klare seg med svært lite, av daglegliv og levegrunnlag for lokalbefolkninga
- tydelege spor etter kunnskap som er i ferd med å gå tapt
- kunnskap og oppleving både for oss som lev no og dei som kjem etter oss (anten vi snakkar om grunneigarar, lokalbefolkning, hyttefolk, tilreisande, ulike fagmiljø og folk flest)

